

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА МУЗИКОЗНАВСТВА ТА МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ**

Програму затверджено на
Засіданні Вченої ради
Інституту мистецтв
Протокол від 05 квітня 2022 р. № 3

Голова Вченої ради Інституту мистецтв

Тетяна Медвідь

**ПРОГРАМА
комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації
«Середня освіта (Музичне мистецтво)»**

**Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 025 Музичне мистецтво
Освітній рівень: перший (бакалаврський)**

**Освітня програма: 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано);
025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові
та ударні інструменти)**

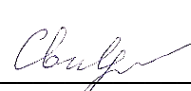
Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Середня освіта (Музичне мистецтво)» – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. – 11 с.

Укладачі: Кондратенко Г.Г., к.п.н., доцент кафедри музикознавства та музичної освіти, Бондаренко Л.А., к.п.н., доцент кафедри музикознавства та музичної освіти; Левіт Д.А., к.ф.н., доцент кафедри академічного та естрадного вокалу; Цимбал К.О., старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності

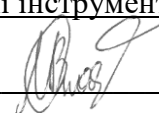
Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти
Протокол від 17 березня 2022 року № 5

Завідувач кафедри _____ Ольга Олексюк

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Інструментальне виконавство (фортепіано)»
_____ 2022 р.

Гарант освітньої програми _____ Наталія Свиріденко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)» _____ 2022 р.

Гарант освітньої програми _____ Віктор Сподаренко

Пояснювальна записка

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Середня освіта (Музичне мистецтво)» є нормативним документом, який розроблено згідно навчального плану підготовки бакалаврів освітніх програм 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано); 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти).

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Середня освіта (Музичне мистецтво)» містить пояснювальну записку, перелік основних тем для тестового контролю із навчальних дисциплін «Музична педагогіка», «Методика загальної мистецької освіти», «Режисура музичних заходів», «Режисура мультимедійних проєктів у музичному мистецтві», критерії оцінювання навчальних досягнень студентів, список рекомендованої основної та додаткової літератури.

Метою комплексного кваліфікаційного екзамену є перевірка компетентності та рівня засвоєння теоретичних знань із дисциплін спеціалізації «Середня освіта (Музичне мистецтво)», виявлення рівня підготовки фахівців як майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності.

Комплексний кваліфікаційний екзамен зі спеціалізації проводиться у дистанційній формі і передбачає тестові завдання (Moodle) з дисциплін блоку: «Музична педагогіка», «Методика загальної мистецької освіти», «Режисура музичних заходів» та «Режисура мультимедійних проєктів у музичному мистецтві». Тестові завдання спрямовані на виявлення у здобувачів вищої освіти знань та готовності до застосування методик і технологій в освітньому процесі закладів середньої освіти, передбачають визначення методів і прийомів роботи над музичними творами, мають професійне спрямування, їх вирішення вимагає інтегрованого застосування знань; здобувачі мають продемонструвати творчу розумову діяльність.

Підготовка здобувачів до виконання тестових завдань комплексного кваліфікаційного екзамену передбачає наступні етапи: завчасно ознайомитися з орієнтовним переліком тем; завчасно переконатися у наявності доступу до ЕНК (у разі технічних проблем – звернутися до системного адміністратора / уповноваженої особи з питань технічного забезпечення); у день екзамену завчасно (10 хвилин до початку) приєднатися до ЕНК, обравши оболонку комплексного кваліфікаційного екзамену, завдання «Тест»; уважно і вдумливо читати тестові питання.

У разі недоступності здобувача освіти до системи Е-навчання (через особливості перебування в умовах воєнного стану) можливе виконання ним тестових завдань у вигляді текстового документу, який надсилається викладачем на корпоративну пошту у день екзамену.

Успішність здобувачів на екзамені оцінюється за рейтинговими показниками (А – 90-100; В – 82-89; С – 75-81; D – 69-74, E – 60-68, Fx – 0-59) з урахуванням суми балів за кожен частину тестових завдань. Тестові завдання оцінюються в 100 балів (максимально), а саме: музична педагогіка - 20 балів, методика загальної мистецької освіти – 60 балів, режисура музичних заходів – 10 балів, режисура мультимедійних технологій у музичному мистецтві – 10 балів.

У процесі комплексного кваліфікаційного екзамену студенти мають продемонструвати наступні **результати навчання**:

РН-4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН-12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН-13	Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
Додаткові результати навчання	
ДРН 1	Визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб.
ДРН 2	Застосовувати сучасні методики і технології моделювання змісту навчання учнів музичному мистецтву.
ДРН 3	Добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів. Застосовувати інноваційні технології навчання музичному мистецтву, зокрема з використанням електронних (цифрових) освітніх ресурсів.
ДРН 4	Організовувати освітнє середовище з урахуванням сприятливих умов для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів
ДРН 8	Планувати, організувати і проводити культурно-дозвілєву роботу в закладах загальної середньої освіти

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА

Сутність музичної педагогіки та її основні категорії

Музична педагогіка як складова загальної педагогіки і як окрема галузь знань. Музична педагогіка вивчає завдання, зміст, організацію, форми і методи музичного навчання і виховання підростаючого покоління і спрямована на пізнання закономірностей і принципів впливу музики на формування особистості дитини. Основні категорії музичної педагогіки: музичне навчання, музичне виховання, музичний розвиток, музична освіта.

Методологічні основи музичної педагогіки

Методологія як вчення про науковий метод пізнання, як система самих методів, тобто основних підходів і прийомів дослідження, що застосовуються в певній науці.

Загальні методи наукового педагогічного дослідження в музичній педагогіці: емпіричні методи педагогічного дослідження (спостереження, опитування, тестування, рейтинг, педагогічний експеримент), методи теоретичного дослідження (вивчення наукової літератури, аналіз, синтез, класифікація, порівняння, моделювання, узагальнення та ін.), математичні методи (реєстрація, ранжування, шкалування, математичний аналіз).

Становлення та розвиток музичної педагогіки в Україні

Періодизація розвитку педагогічної освіти в Україні.

I період – Київська Русь. Освіта візантійсько-слов'янського характеру. Церковний хоровий спів як основна форма музичного навчання.

II період – Слов'янське Відродження. Музичне навчання в церковно-приходських, латинських, протестантських школах. Острозька протестантська школа – осередок українського просвітництва. Братський рух та вивчення музики в братських школах.

III період – Українське бароко. Партесний і кантовий спів як найпоширеніші форми студентської творчості в Києво-Могилянській академії. «Грамати́ка музи́кійська» М. Дилецького. Музичне виховання в просвітницькій діяльності Г.Сковороди. Особливості музичного виховання в козацьких школах. Музичне виховання в Петербурзьких співацьких капелах. Найвідоміші вихованці з України школи Придворної капели: Д. Бортнянський, Г. Сковорода, Г. Головня, М. Березовський та ін.

IV період – Народний етап. Народна музика. Становлення вітчизняної фольклористики. Новаторська музично-педагогічна діяльність українських композиторів (І. Воробкевича, Ф. Колесси, М. Леонтовича, М. Лисенко, С. Людкевича, Я. Степового, К. Стеценка та ін.)

V період – Становлення національної системи освіти. Уроки слухання музики Б. Яворського. Музично-педагогічна діяльність В. та С. Шацьких. Музично-педагогічні пошуки Б. Асаф'єва, їх значення на становлення музичної освіти.

VI період – Музично-педагогічна думка у період радянської ідеології. 20-30-ті

роки XX ст. – спроба побудови національної школи на основі комуністичної ідеології; 30-50-ті роки – криза національної освіти. Праця Б. Теплова «Психологія музичних здібностей». Методика музичного виховання Н. Гродзенської. Педагогічна діяльність В. Сухомлинського. Програма «Музика» для загальноосвітньої школи Д. Кабалевського.

Сучасний етап розвитку педагогічної думки в Україні.

Сучасні принципи, методи та прийоми музичного навчання та виховання дітей музичного навчання

Принципи навчання як вихідні положення, які визначаються цілями та завданнями навчання і визначають форми і методи навчання. Сучасні дидактичні принципи музичного навчання: принципи систематичного та послідовного навчання; принцип цілісності знань; принцип доступності навчання; принцип наочності навчання; принцип індивідуального підходу; принцип активності; принцип єдності виховання, освіти і розвитку; принцип зв'язку з життям.

Планування і педагогічна оцінка результатів музичного навчання і виховання

Планування роботи вчителя музичного мистецтва як важлива умова цілеспрямованої організації уроків та позакласної роботи. Основні функції перевірки і оцінки навчальних досягнень учнів: освітня, виховна, розвивальна, стимулюючо-мотиваційна, управлінська. Оцінювання дітей за кінцевим результатом засвоєння теми чверті, півріччя. Види контролю: поточний, проміжний, підсумковий.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посіб. / О. М. Олексюк. – К., 2013. – 248 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2010. – 274 с.
3. Черкасов В. Ф. Теорія і методики музичної освіти [підручник] / Володимир Черкасов – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 528 с.

ДОДАТКОВА:

1. Горбенко С. С. Історія гуманізації музичної освіти. Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання / С. С. Горбенко. – м. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2007. – 348 с.
2. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: Методичний посібник / О. О. Гумінська. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. – 104 с.
3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. Посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2011. – 640 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тестові завдання оцінюються по 2 бали за кожну правильну відповідь. Максимальна кількість балів – 20.

2. МЕТОДИКА ЗАГАЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Методика загальної мистецької освіти

Зміст, мета і завдання курсу «Методика загальної мистецької освіти».

Загальна мистецька освіта, її мета, завдання, функції. Концепція загальної мистецької освіти як детермінанти художньо-естетичного виховання учнів.

Зміст і структура навчальних програм «Мистецтво» та «Музичне мистецтво» для загальноосвітніх шкіл (освітня галузь «Мистецтво»)

Специфіка загальної мистецької освіти відповідно до сучасних програм: інтегрований курс «Мистецтво» (авт. Масол Л.М., Гайдамака О.В., Очеретяна Н.В.) та «Музичне мистецтво» (авт. Л.Хлебнікова, Дорогань Л. О., Кондратова Л. Г., Корнілова О. В., Лобова О. В.).

Урок мистецтва (музичного мистецтва) та позакласна робота - форми організації освітнього процесу в загальноосвітній школі

Інтегрований курс «Мистецтво» («Музичне мистецтво») – провідна дисципліна художньо-естетичного циклу в загальноосвітніх школах, основна форма організації загальної мистецької (музичної) освіти і виховання в школі. Урок мистецтва (музичного мистецтва) в сучасному закладі середньої освіти, його специфічні особливості, класифікація. Сценарій уроку, його складові та структурні компоненти.

Змістові лінії програми «Мистецтво» («Музичне мистецтво»)

Особливості викладання дисциплін мистецької галузі відповідно до концепції Нової української школи (НУШ). Моделювання художньо-творчого процесу на уроках музичного мистецтва за змістовими лініями: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Види музичної діяльності учнів на уроках музичного мистецтва (слухання-сприймання, вокально-хорова, інструментальна, музично-ритмічна, творча діяльність, музично-теоретична підготовка)

Сутність та специфіка поняття «музичне сприймання». Основні етапи слухання-сприймання музики на уроці, вивчення музичних творів, методика роботи. Вокально-хорова робота як вид музично-творчої діяльності учнів на уроках музичного мистецтва. Система формування вокально-хорових навичок. Особливості і методика розспівування. Методика навчання співу: етапи, методи і прийоми розучування пісенного репертуару зі школярами. Характеристика методик навчання співу по нотах. Інструментальне музикування на дитячих музичних інструментах, музично-пластична та творча діяльність на уроках музичного мистецтва, їх завдання та специфіка.

Методика мистецької освіти на різних вікових етапах

Методика навчання музичного мистецтва на різних вікових етапах відповідно до сучасних програм (1-4 кл.) Методика навчання музичного мистецтва в 5-9 класах загальноосвітній школі відповідно до сучасних програм.

Позакласна та позашкільна діяльність у загальній мистецькій освіті молодших школярів

Позашкільні форми музичного виховання. Форми позакласних та позашкільних занять: гурткова робота (хор, оркестр, ансамбль); масові форми (загальношкільні свята, лекції-концерти, театралізовані вистави, тощо).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Людмила Михайлівна Масол. — К. : Промінь, 2006. — 432 с.
2. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. — Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. — 256 с.
3. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: підручник / Володимир Черкасов— Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2014. — 528 с.

ДОДАТКОВА:

1. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. — Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. — 256 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

1. Підручники для закладів середньої освіти з музичного мистецтва <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З МЕТОДИКИ ЗАГАЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Тестові завдання оцінюються по 2 бали за кожну правильну відповідь. Максимальна кількість балів – 60.

3. РЕЖИСУРА МУЗИЧНИХ ЗАХОДІВ

Режисер – організатор творчого процесу

Музично-сценічна діяльність в структурі навчально-виховного процесу загальноосвітніх шкіл та дитячих навчальних закладів. Види музично-сценічної діяльності. Поєднання наступних видів діяльності: музично-виконавської (вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна, хорова); словесної (літературно-поетична); театралізованої (акторська і режисерська); хореографічної.

Режисер, його роль і значення в театральному мистецтві. Функції режисера. Режисер – керівник всієї творчої роботи по створенню вистави. Основний принцип роботи режисера-постановника: підпорядкувати всі складові частини вистави єдиній меті – яскравому розкриттю ідейно-художнього змісту вистави.

Режисер – педагог-вихователь. Створення творчої обстановки на репетиціях. Індивідуальний підхід до кожного учасника театру. Проведення режисером навчальних занять з оволодіння елементами майстерності актора, технікою мови, гримом та ін. Вимоги до режисера: принциповість, суспільна активність, висока культура, знання театального мистецтва і специфіки других мистецтв, знання літератури, драматургії, яка є основою мистецтва театру, педагогічні та організаторські здібності.

Режисерський сценарій, постановочний план

Режисерське мистецтво як процес створення гармонійного ідейно-художнього цілісного видовища. В основі – режисерський задум, що включає творчу інтерпретацію п'єси, характеристику окремих персонажів, визначення стилістичних і жанрових особливостей акторського виконання в даній виставі. Головне завдання – виразити і донести до глядача ідейно-художній задум через творчість акторів, використовуючи інші компоненти вистави (декорації, музику, світло, ін.). Творчі взаємовідносини режисера і акторів.

Основні розділи постановочного плану вистави: режисерський аналіз п'єси, режисерський задум вистави, втілення режисерського задуму.

Театралізація як творчий метод створення концерту

Театралізований концерт, його особливості та основні поняття, особливості драматургії. Підбір матеріалу, обробка літературного та музичного матеріалу, специфіка написання сценарію та його режисерське втілення. Виразні засоби та їх використання при створенні театралізованого концерту.

Принципи постановки театралізованого концерту: пошук літературного та музичного матеріалу (номерів), його обробка, створення сценарного плану, написання сценарію, створення монтажного листа. Номер як невід'ємний структурний елемент концерту. Необхідність з'єднання номерів єдиною темою та наскрізною дією в різних концертах.

Робота режисера над театралізованою виставою і масовим святом

Етапи роботи. Основні етапи роботи з актором над роллю: робота за столом, у вигородках, на сцені. Період за столом – перший спільний етап роботи режисера і актора. Читання та обговорення п'єси. Перше читання по ролях. Робота за столом над образами. З'єднання фізичної і словесної дії. Мізансцена – осмислене, психологічно виправдане розташування дійових осіб на сцені. Форма роботи з актором: розповідь, підказка, показ. Робота на сцені. Перенос усіх знайдених мізансцен на сцену. Створення загального дійового малюнку вистави. Прогонні репетиції. Генеральна репетиція. Організація показу на публіці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Будянський В.І., Будянський Д.В. Шкільний театр: Навч. Посібник. – Суми, 2002. – 184 с.
2. Горбов А.С. Режисура видовищно-театралізованих заходів. – Посібник.-Ф. «Поліфаст», 2004.- 264 с.
3. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів. Навч. посіб. 3-тє видання, перероблене і виправлене. – Х.: Тимченко, 2007. – 128 с.

ДОДАТКОВА:

1. Зайцев В.П. Режисура естради та масових видовищ. – К.: Дакор, 2003. – 304 с.
2. Комаровська О.А. Театр і школа: виховують однодумці. Книга для вчителя та батьків. – Ніжин, 2006. – 92 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Тестові завдання оцінюються по 2 бали за кожну правильну відповідь. Максимальна кількість балів – 10.

4. РЕЖИСУРА МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРОЕКТІВ У МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

Етапи роботи режисера мультимедіа

Sony Vegas. Налаштування програми. Робочі вікна.
Створення відео та аудіо треків. Завантаження, редагування та збереження інформації в програмі Sony Vegas.
Ефекти переходів. Додавання титрів та субтитрів.
Монтаж відеокліпу в програмі Sony Vegas.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Владимир Бегаль. 15 уроків відеомонтажі в Sony Vegas pro 10, 11.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

1. <http://videosmile.ru/lessons/vegas-pro>
2. <http://vide0.org.ua/>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Тестові завдання оцінюються по 2 бали за кожну правильну відповідь. Максимальна кількість балів – 10.

Успішність здобувачів на екзамені оцінюється за рейтинговими показниками

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	90-100
B	82-89
C	75-81
Д	69-74
E	60-68
FX	0-59